

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti

## Valsts tiesību akti

Francija

Šajā sadaļā jūs atradīsiet pārskatu par dažādiem tiesību avotiem Francijā.

### Tiesību avoti

Francijas tiesības galvenokārt veidotas no rakstiskām tiesību normām, ko sauc par **tiesību avotiem**. Tās var būt tiesību normas, kuras ir pārņēmušas valstis vai kas ir pieņemtas valstu savā starpā, valsts līmenī, kā arī nacionālo vai starptautisko tiesu iestāžu judikatūra vai arī tādas lokālā līmenī atzītas tiesību normas kā rīkojumi, ko izdevušas pašvaldības vai specializētas organizācijas, piemēram, Ārstu kolēģija, tiesību normas, ko iedzīvotāji noslēguši savā starpā kā kolektīvās vienošanās vai līgumi un visbeidzot vienkāršas paražu tiesības.

Tas visas ir sakārtotas tiesību normu **hierarhiskā kārtībā**. Tāpēc attiecībā uz jaunajām tiesību normām:

jāievēro agrāk izdotās augstākā līmeņa tiesību normas,

ar tām var grozīt tāda paša līmeņa agrāk izdotas tiesību normas,

tās atceļ agrāk pieņemtās pretrunīgās tiesību normas.

### Starptautisko tiesību avoti

#### Starptautiski līgumi un nolīgumi

Lai nolīgums Francijā stātos spēkā, vispirms to ratificē vai apstiprina un publicē. Atsevišķi nolīgumi Francijas tiesību sistēmā **piemērojami tieši**, taču citi **jāpielāgo** iekšējām tiesību normām.

### Eiropas Savienības tiesības

Eiropas Savienības tiesību jēdziens attiecas uz Eiropas Savienības iestāžu pieņemtajām tiesību normām. Tās var būt rekomendācijas, atzinumi, regulas, lēmumi vai arī direktīvas.

### Nacionālie tiesību avoti

#### Konstitucionālās tiesību normas

1958. gada 4. oktobra Konstitūcija;

1946. gada 27. oktobra Konstitūcijas preambula, kā arī 1789. gada 26. augusta Cilvēka un pilsoņa tiesību deklarācija un Republikas likumos atzīti pamatprincipi;

Konstitucionālajai padomei pirms to pasludināšanas iesniegtie organiskie likumi, paredzēti Konstitūcijas papildināšanai.

#### Tiesību normas ar likuma spēku

Parlamentā pieņemtais likums ir pakārtots Konstitūcijai. Pirms likumu pasludināšanas Konstitucionālā padome pārbauda saņemto **likumu konstitucionālo atbilstību** jeb apstiprina to atbilstību Konstitūcijai. Konstitucionālo padomi var sasaukt pēc Republikas prezidenta, premjerministra, Nacionālās asamblejas un Senāta priekšsēdētāju, vai sešdesmit deputātu vai sešdesmit senatoru pieprasījuma. Konstitucionālajā padomē var vērsties arī Valsts padome vai Kasācijas tiesa ar pieprasījumiem par spēka esošo tiesību aktu atcelšanu, ko iesniedz iesaistītās puses, kuras strīdus situācijā, kurā ir piemērojami šie tiesību akti, apstrīd tiesību aktu atbilstību tiesībām un brīvībām, ko garantē Konstitūcija.

Saskaņā ar Konstitūcijas 55. pantu, starptautiskajiem nolīgumiem, kurus ratificējusi Francija, ir lielāks juridisks spēks nekā likumiem. Administratīvais un tiesas tiesnesis novērš tāda likuma piemērošanu, kas nav atbilstīgs nolīgumam, neatkarīgi no tā, vai tas pieņemts pirms vai pēc attiecīgā likuma pieņemšanas.

### Likumpamatoti tiesību akti

#### Rīkojumi

Saskaņā ar Konstitūcijas 38. pantu, **Valdība** savas programmas pildīšanai uz noteiktu laiku var lūgt Parlamentu tai piešķirt pilnvaras pildīt likumdevēja lomu.

Šie rīkojumi ir formāli likumpamatoti akti, līdz tos ratificējis likumdevējs, un tos tādā veidā var apstrīdēt administratīvajā tiesā līdz to ratifikācijai.

#### Noteikumi

Noteikumus **iedala atkarībā no tā, kura iestāde tos ir izdevusi**:

Republikas prezidenta vai premjerministra dekrēti (ja tos pieņēmusi Ministru padome vai Valsts padome, tos var grozīt tikai tādā pašā kārtībā, kā tie ir pieņemti);

starpministriju vai ministriju rīkojumi;

reglamentējoša rakstura lēmumi, kurus pieņem no valsts atdalījušās (prefekts, mērs...) vai decentralizētas (komūna, departaments, reģions) iestādes.

### Kolektīvas vienošanās

Darba kodekss nosaka vispārējās tiesību normas, kas piemērojamas attiecībā uz darba apstākļiem. Saskaņā ar šo kodeksu privātā sektora sociālie partneri (darba devēji un algoto darbinieku arodbiedrības) slēdz vienošanās un līgumus. Tajās atrunā visus nosacījumus, saistītus ar darbu un ar attiecīgajās struktūrās strādājošo sociālajām garantijām (pārstrādes rūpniecība un tirdzniecība, kopmītnes jaunajiem darbiniekiem, iestādes jautājumos par papildu pensijām...). **Kolektīvie līgumi** attiecas vienīgi uz konkrētu jomu (algas, darba laiks...). Kolektīvos līgumus un vienošanās var noslēgt konkrētā nozarē (visos uzņēmumos, kas noteiktā teritorijā nodarbojas ar viena veida aktivitātēm), uzņēmumā vai iestādē. Kolektīvās vienošanās var „paplašināt” Darba, sociālo attiecību, ģimenes lietu ministrija vai Lauksaimniecības uz zivsaimniecības ministrija, un tā var arī tās attiecināt uz visām konkrētās nozares struktūrvienībām.

### Tiesu un administratīvo tiesu judikatūra

Judikatūra var būt pārņemta no tiesām vai administratīvajām tiesām. Tiesu judikatūra interpretē tiesības, taču principā to piemēro tikai izskatīšanā esošajai lietai. Administratīvo tiesu judikatūrai ir augstāks spēks nekā likumpamatotiem aktiem, jo ar to var atcelt noteikumus, taču tai ir zemāks spēks nekā tiesību aktiem ar likuma spēku.

### Institucionālā sistēma

#### Likumdošanas process Francijā

Vispirms jānošķir **likumprojekts**, kuru ierosina Valdība un kuru Ministru padomē iesniedz ministrs, no **priekšlikuma**, ko ierosina Parlaments. Likumprojektu vai likuma priekšlikumu iesniedz Nacionālajā asamblejā vai Senātā.

Pēc tam likuma saturu izskata Parlamentā. To pieņem gadījumā, ja abas asamblejas apstiprina to tajā pašā redakcijā.

Ja abām asamblejām rodas iebildumi, tad tiek sasaukta Jauktā paritārā komisija. Komisijas, kuras sastāvā ir 7 deputāti un 7 senatori, uzdevums ir iesniegt kopēju likuma redakciju pēc tam, kad to pēc parastās procedūras divos lasījumos ir izskatījusi katra asambleja.

Valdība tomēr var uzsākt paātrināto procedūru; šajā gadījumā Jaukto paritāro komisiju var sasaukt uzreiz pēc pirmā lasījuma.

Likumu pasludina (tas ir, paraksta) Republikas prezidents 15 dienu laikā pēc tam, kad Valdība ir iesniegusi Parlamenta pieņemto dokumentu. Šajā laikā Prezidents var pieprasīt likumu izskatīt atkārtoti un Konstitucionālā padome to var saņemt, lai pārbaudītu satura atbilstību Konstitūcijai. Likums **tiek pasludināts** un stājas spēkā pēc tam, kad tas publicēts Oficiālajā vēstnesī (*Journal officiel*).

#### Likumu un noteikumu publicēšana

Ar likumiem un noteikumiem obligāti ir **jāiepazīstina pilsoņi**. Individuāla rakstura aktus paziņo attiecīgajām personām, savukārt reglamentējoša rakstura aktus publicē.

2004. gada 20. februāra Rīkojums nr. 2004-164 sākot ar 2004. gada 1. jūniju mainīja kārtību, kādā likumdošanas un normatīvie akti stājas spēkā. Turpmāk Civilt kodeksa 1.pants paredz, ka **tiesību akti stājas spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas Oficiālajā vēstnesī**, ja vien likumā nav noteikts citādi.

Tomēr steidzamos gadījumos likumi stājas spēkā to publicēšanas dienā, ja to paredz dekrēts par to pasludināšanu un administratīvie akti, saskaņā ar kuriem Valdība izdod īpašus noteikumus.

Turklāt **Oficiālajā vēstnesī publicē** ne tikai dekrētus, bet arī reglamentējošos aktus, kurus valsts līmenī ir pieņēmušas kompetentās iestādes (ministriju rīkojumi, neatkarīgu administratīvo iestāžu akti ...). Ministriju rīkojumus bieži vien publicē ministriju oficiālajos biļetenos.

Reglamentējošos aktu publicē vienā oficiālajā biļetenā, ja tas skar tikai vienu ļoti specifisku kategoriju (galvenokārt ministrijas ierēdņus un darbiniekus).

**Uz vietējo iestāžu izdotajiem aktiem** attiecas īpaša to publicēšanas kārtība. Tos nepublicē Oficiālajā vēstnesī.

**Cirkulāriem un pavēlēm** principā ir reglamentējošs raksturs. Šie akti dienestiem sniedz norādījumus par likumu un dekrētu piemērošanu vai precīzē dažādu noteikumu interpretāciju.

Lai tie būtu piemērojami, tie ir jāpublicē premjerministra interneta vietnē, kas paredzēta šim nolūkam (2008. gada 8. decembra Dekrēts 2008-1281). Parastā publicēšanas kārtība ir, tos publicējot ministriju oficiālajos biļetenos. Oficiālajā vēstnesī publicē vienīgi svarīgākos cirkulārus.

#### Juridiskās datubāzes

Saskaņā ar **2002. gada 7. augusta Dekrētu nr. 2002-1064 (versija angļu valodā)** publiski pieejamās juridiskās datubāzes Francijā publicē, izmantojot publikāciju tīmekļa vietnes pakalpojumu (*SPDDI*).

Šī sistēma ir precīzi izklāstīta **Faktu lapā** par **Légifrance** pieejamo datu lietošanu:

**Légifrance** iekļauti šādi elementi:

kodeksu, likumu un noteikumu konsolidētās versijas (**datubāze „Legi”**)

dokumenti, kas publicēti Oficiālā vēstneša izdevumā „likumi un dekrēti” (**datubāze „Jorfi”**)

valsts līmeņa kolektīvās vienošanās (**datubāze „Kali”**)

Konstitucionālās padomes lēmumi (**datubāze „Constit”**)

Kasācijas tiesas un Apelācijas tiesu spriedumi (**datubāze „Cass”** spriedumiem, kas publicēti Biļetenā, **datubāze „Inca”** nepublicētajiem, bet **datubāze „Capp”** Apelācijas tiesas spriedumiem)

Valsts padomes un Konflikta tiesas nolēmumi, administratīvo apelācijas tiesu nolēmumi un atsevišķi administratīvo tiesu nolēmumi (**datubāze „Jade”**)

Nacionālās komisijas par informācijas brīvību lēmumi (**datubāze „CNIL”**).

Zināšanai: citas tīmekļa vietnes pieejamas vai nu tieši vai caur **Légifrance**, kas iesaistītas *SPPDI*, un tās ir šādu iestāžu tīmekļa vietnes:

**Revīzijas palāta** par lēmumiem, ko pieņēmušas tiesu iestādes finanšu jautājumos,

Katra ministrija ar savu oficiālo biļetenu,

Nodokļu ģenerāldirekcija ar **fiskāliem dokumentiem**

Ārlietu un Eiropas lietu ministrija par starptautiskām konvencijām (**datubāze „Pact”**).

Informācija par šīs otrās kategorijas datu iegūšanu un izmantošanu ir pieejama katrā no šīm tīmekļa vietnēm.

**Légifrance** datubāzē var atrast arī turpmāk uzskaitīto **Datubāzu katalogu**.

Tāpat ir pieejams **Légifrance licenču tarifu saraksts**.

#### Datubāzes

Šeit ir sniegts nepilnīgs juridisko datubāzu saraksts:

Datubāzē **LEGI** uzkrāj kodeksu, likumu un noteikumu konsolidētās versijas.

Datubāzē **JORF** uzkrāj tos dokumentus, kas publicēti Oficiālā vēstneša izdevumā „likumi un dekrēti”.

Datubāzē **KALI** uzkrāj valsts līmenī pieņemtās kolektīvās vienošanās.

Datubāzē **CONSTIT** uzkrāj Konstitucionālās padomes lēmumus.

Datubāzē **JADE** uzkrāj Valsts padomes un Konflikta tiesas nolēmumus, administratīvo apelācijas tiesu nolēmumus un atlasītus administratīvo tiesu nolēmumus.

Datubāzē **CNIL** uzkrāj *CNIL* (Nacionālās komisijas par informācijas brīvību) lēmumus.

**Kasācijas tiesas** judikatūra pieejama tās tīmekļa vietnē.

Izmantojot pakalpojumus tiešsaistē, var pasūtīt **Kasācijas tiesas spriedumus** un atsevišķus tulkotus **Kasācijas tiesas spriedumus** angļu, arābu un tradicionālajā ķīniešu valodā.

Lapa atjaunināta: 13/12/2016

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.